

Asia: VN/501/2020

Lausuntopyyntö iäkkäiden henkilöiden palvelukokonaisuutta koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan organisaatio

Järjestö

1. Sosiaalihuoltolain 21 §:n mukaisia asumispalveluja ovat tilapäinen asuminen, tuettu asuminen sekä nk. tavallinen palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen. Palveluasumisella tarkoitetaan (kunnan järjestämässä) palveluasunnossa järjestettävää asumista ja palveluja. Erona tehostetun ja tavallisen palveluasumisen välillä on, että tehostettu palveluasuminen sisältää ympärivuorokautiset palvelut. Voitaisiinko tavallisen palveluasumisen käsite mielestänne poistaa lainsäädännöstä?

Ei

2. Jos tavallisen palveluasumisen käsite poistetaan lainsäädännöstä, pitäisikö muutoksen koskea

Ei kantaa

3. Jos tavallinen palveluasuminen (kunnan järjestämässä palveluasunnossa) poistuisi palveluvalikosta, pitäisikö kunnan sosiaalitoimella olla velvollisuus joissakin tapauksissa järjestää asiakkaalle hoitoa ja huolenpitoa turvaavien palvelujen lisäksi myös asunto?

Kyllä

4. Jos tavallinen palveluasuminen jää lainsäädäntöön, pitäisikö omaishoidon tuesta annettua lakia muuttaa niin, että omaishoidon tukea voidaan myöntää myös tavallisen palveluasumisen asiakkaille?

Ei kantaa

5. Pitäisikö tehostettua palveluasumista ja muita asumis- ja palvelumuotoja voida toteuttaa samassa toimintayksikössä?

Kyllä

6. Voitaisiinko iäkkäiden henkilöiden asumisen monimuotoisuutta edistää muilla lain muutoksilla?

Kyllä

7. JOS vastasitte kyllä kysymykseen 6, kuvatkaa, millaisilla muilla lainmuutoksilla asumisen monimuotoisuutta voitaisiin edistää.

Poikkihallinnollinen kokonaisuus myös huomioitava, ei ainoastaan sote-asiaa (digitalisaatio, korjausavustukset, investointituet, liikenne, maankäyttö)

Myös asukasvalinta tarkasteluun. Yksinasumisen lisääntyessä etsivän vanhustyön rooli keskeinen, myös fyysistä toimintakykyä edistävät asiat.

8. Sosiaalihuoltolain 21 §:n 3 momentin mukaan palveluasumisen saannin edellytyksenä on, että henkilö tarvitsee soveltuvan asunnon sekä hoitoa ja huolenpitoa. Tehostetun palveluasumisen saanti edellyttää lisäksi, että hoidon ja huolenpidon tarve on ympärivuorokautinen. Pitäisikö laissa määritellä tehostetun palveluasumisen saannin edellytykset nykyistä tarkemmin?

Ei

9. Kotipalvelun sisältönä on sosiaalihuoltolain 19 §:n mukaan jokapäiväiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittaminen tai niissä avustaminen. Nämä toiminnot ovat: asuminen, hoito ja huolenpito, toimintakyvyn ylläpito, lasten hoito ja kasvatus sekä asiointi. Luettelo ei ole tyhjentävä. Kotipalveluun sisältyvät tukipalvelut ovat: ateria-, vaatehuolto- ja siivouspalvelut sekä sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut. Pitäisikö kotipalveluun sisältyvät tukipalvelut erottaa omaksi palvelumuodokseen?

Ei

10. Vastaavatko kotipalvelun ja tukipalvelujen käsite ja sisältö nykyisiä asiakkaiden tarpeita vai pitäisikö palvelujen nimikettä ja/tai niiden sisältöä muuttaa?

Ei kantaa

11. Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys (HE 4/2020 vp), jossa vanhuspalvelulakiin ehdotetaan säännöksiä tehostetun palveluasumisen henkilöstömitoituksesta. Pitäisikö myös kotihoidon henkilöstön määrästä säätää lain tasolla?

Kyllä

12. JOS vastasitte kyllä kysymykseen 11, kuvatkaa millä tavalla asiasta pitäisi säätää. Olisiko esimerkiksi Laatusuosituksessa hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2017–2019 (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2017:6) oleva suositus kotihoidon henkilöstön määräytymisestä toimiva tapa?

Olisi saatava sama käytäntö molempiin palvelumuotoihin (resurssinäkökulma). Aito kohtaaminen ja läsnäolo keskeistä. Aikaperusteisuus, jokin minimiaika kotihoidon käynnille.

13. Tukeeko nykyinen vanhuspalvelulain säännös toimintayksikön johtamisesta (21 §) riittävästi johtamisen kehittämistä?

Kyllä

14. Mitä muuta haluatte tuoda esiin iäkkäiden henkilöiden palveluja koskevan lainsäädännön kehittämisestä?

Lausuntopyynnön yhteydessä pitäisi olla tila jokaisessa kohdassa vapaalle tekstille, muuten on vaarana ”ei kantaa” -vastaukset, ja ne eivät kerro välttämättä riittävästi vastaajan mielipiteestä. VALLI ry näkee hyvänä myös laaja-alaisten pyöreän pöydän keskustelujen järjestämisen eri vaiheissa säädösvalmistelua.

Lainsäädännön kehittäminen olisi kytkettävä sote-uudistukseen, prosessiin. Iäkkäiden henkilöiden palveluiden lainsäädäntöä tulee kehittää kokonaisuutena, ei pirstaleisesti. Käytettävä terminologia on oltava yhtenäinen (myös suositusten osalta). Resursseja tulee olla riittävästi palvelujen laadun ja seurannan kehittämiseen.

Säädettävistä laeista tulee selkeästi ilmetä se, esim. mihin palveluihin, tukeen, hoivaan ja hoitoon vanhat ihmiset ovat oikeutettuja.

Järjestöillä on eri puolella Suomea suuri määrä toimintayksiköitä ja erilaisia toimintoja tarjolla ikääntyville ja vanhoille ihmisille.

Järjestöjen rooli on kirjattava entistä selkeämmin esille vanhojen ihmisten hyvinvoinnin ylläpitäjänä ja edistäjänä.

Dufva Virpi
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto ry